

HNB

Ulaganje u održivu budućnost: potrebe i prilike

FINANCIJSKO-INVESTICIJSKI FORUM
LIDER

5. lipnja 2024.

Sandra Švaljek
zamjenica guvernera Hrvatske narodne banke

HRVATSKA NARODNA BANKA • CROATIAN NATIONAL BANK

Stručne rasprave o financijama i investicijama donedavno...

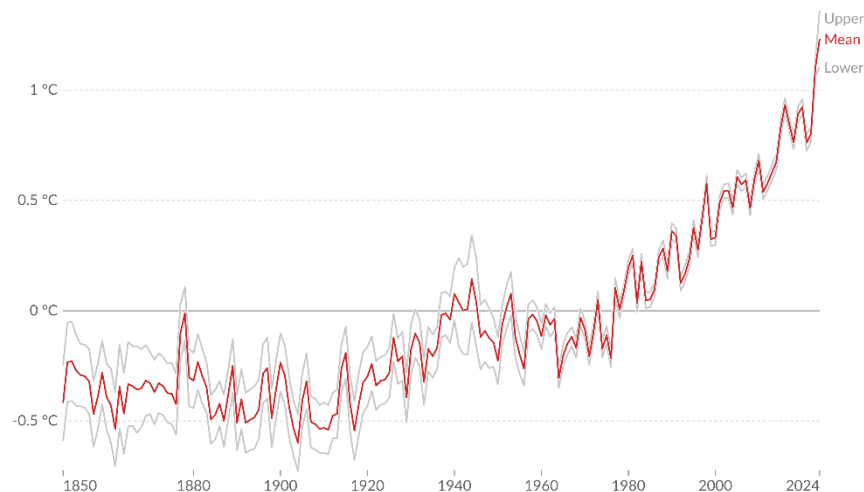
- vremenski uvjeti su uvijek idealni
 - ne postoje vremenske nepogode
 - onečišćenja nema
 - prirodni resursi su neograničeni
-
- ako je eventualno nešto od toga upitno, onda se to odnosi na daleku budućnost...

... no, budućnost se već događa, a promjene klime i okoliša ugrađuju se u poslovne i financijske odluke

Average temperature anomaly, Global

Global average land-sea temperature anomaly relative to the 1961-1990 average temperature.

Our World
in Data

Data source: Met Office Hadley Centre (2024)

OurWorldInData.org/co2-and-greenhouse-gas-emissions | CC BY

Note: The gray lines represent the upper and lower bounds of the 95% confidence intervals.

Croatia
2023

1.5 °C

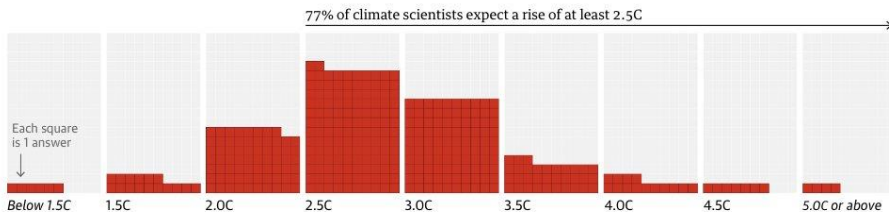
Izvor: Copernicus Climate Change Service (2019) –
uz obimnu obradu od strane Our World in Data

U narednim desetljećima očekuje se daljnje intenziviranje postojećih trendova

How high will global heating go?

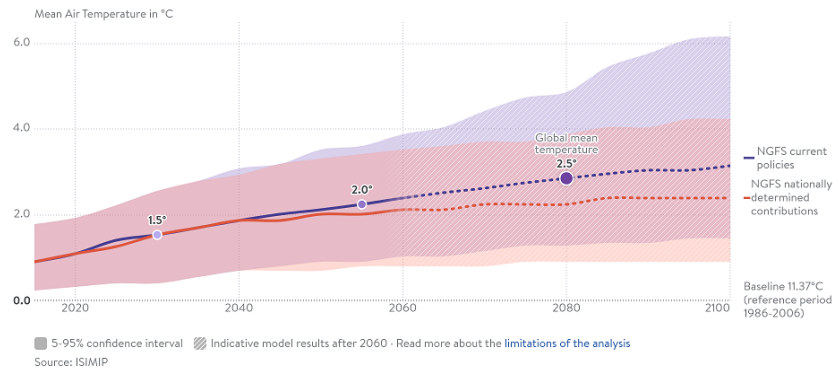
How high above pre-industrial levels do you think average global temperature will rise between now and 2100?

Count of answers given by IPCC climate experts

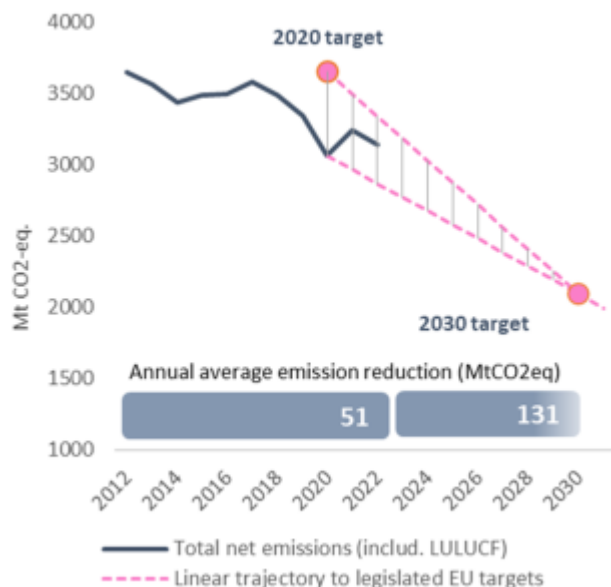
Guardian graphic. Source: Guardian survey of climate experts. 380 responses

Apsolutna promjena prosječne temperature zraka u Hrvatskoj do 2100.

Europska unija do sada ostvarila impresivne rezultate, ali za ostvarenje klimatskih ciljeva napore treba udvostručiti

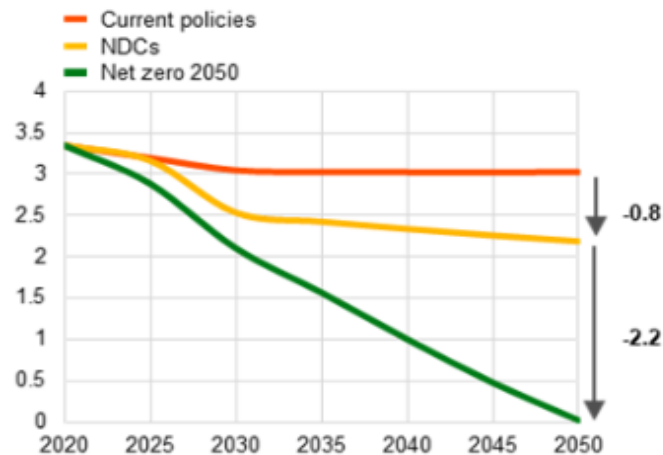
Ukupne GHG emisije i EU ciljevi

Izvor: Europska komisija, 2023.

HRVATSKA NARODNA BANKA • CROATIAN NATIONAL BANK

Ukupne GHG emisije i ostvarivane ciljeva Pariškog sporazuma

Izvor: NGFS.

Emisije stakleničkih plinova i potencijal smanjenja

Svijet

	2022 vs 1990	2022 vs 2005	2022 vs 2021
 Power Industry	↗ +92%	↗ +34%	→ +1%
 Industrial Combustion and Processes	↗ +95%	↗ +43%	→ 0%
 Buildings	→ 0%	→ +3%	→ 0%
 Transport	↗ +72%	↗ +22%	→ +5%
 Fuel Exploitation	↗ +56%	↗ +22%	→ +3%
 Agriculture	↗ +21%	↗ +15%	→ +1%
 Waste	↗ +58%	↗ +32%	→ +2%
 All sectors	↗ +62%	↗ +27%	→ +1%

Hrvatska

	2022 vs 1990	2022 vs 2005	2022 vs 2021
 Power Industry	↘ -42%	↘ -50%	↘ -6%
 Industrial Combustion and Processes	↘ -49%	↘ -20%	→ -2%
 Buildings	↘ -25%	↘ -31%	→ -2%
 Transport	↗ +85%	↗ +22%	↗ +8%
 Fuel Exploitation	↘ -74%	↘ -60%	↘ -7%
 Agriculture	↘ -29%	→ +4%	→ 0%
 Waste	↗ +46%	↗ +15%	→ -3%
 All sectors	↘ -29%	↘ -19%	→ 0%

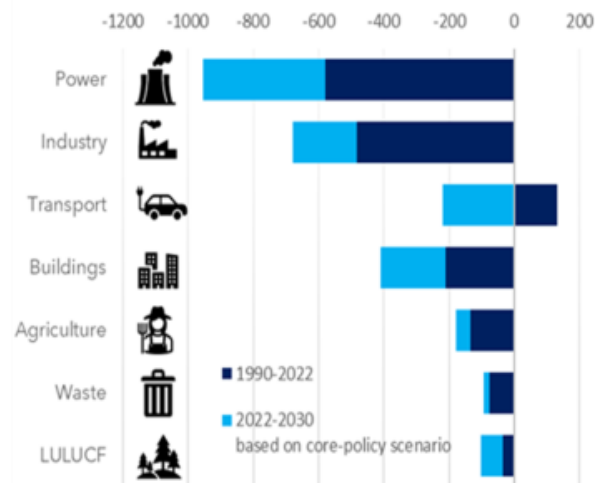
55%

Izvor: Europska komisija, 2023.

Radi postizanja ugljične neutralnosti, prilagodbe klimi i zaštitu okoliša potrebna su golemo ulaganja

- uz infrastrukturna i ostala ulaganja u prilagodbu klimi bit će nužna znatna privatna i javna ulaganja u tijeku tranzicije na ugljično neutralno gospodarstvo
- takvo smanjenje emisija povezano je sa znatnim dodatnim ulaganjima, koja se procjenjuju na otprilike **2% BDP-a godišnje do 2030.** (Pisani-Ferry, 2023; Bruegel, 2024)
- uz postojeća ulaganja, ukupna bi se ulaganja za postizanje ugljične neutralnosti tako podigla na **4,5% BDP-a godišnje do 2030.** (Wolff, Tagliapietra, Lenaerts, 2021)
- barem polovina ukupnih ulaganja u klimatsku tranziciju trebala bi se odnositi na ulaganja privatnog sektora (kućanstva i poduzeća)

Potrebno smanjenje stakleničkih plinova u EU (u MtCO₂-eq)

Izvor: Europska komisija (2023)

Prioriteti kod ulaganja u klimatsku tranziciju u europodručju

Promet: najveći dio ulaganja!

- električna vozila (putnička i teretna)
- stanice za punjenje električnih vozila

Stambene i poslovne zgrade:

- unapređenje energetske efikasnosti u zgradama
- sustavi grijanja i hlađenja

Proizvodnja energije:

- proizvodnja električne i toplinske energije iz obnovljivih izvora i
- razvoj rješenja za pohranu energije

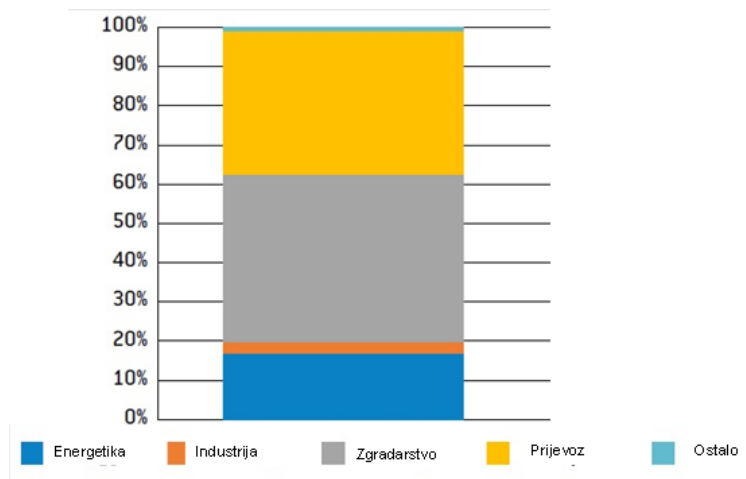
Prerađivačka industrija:

- dekarbonizacija industrijskih procesa

Ostalo:

- hvatanje, upotreba i skladištenje ugljika

Struktura potrebnih ulaganja u klimatsku tranziciju u europodručju

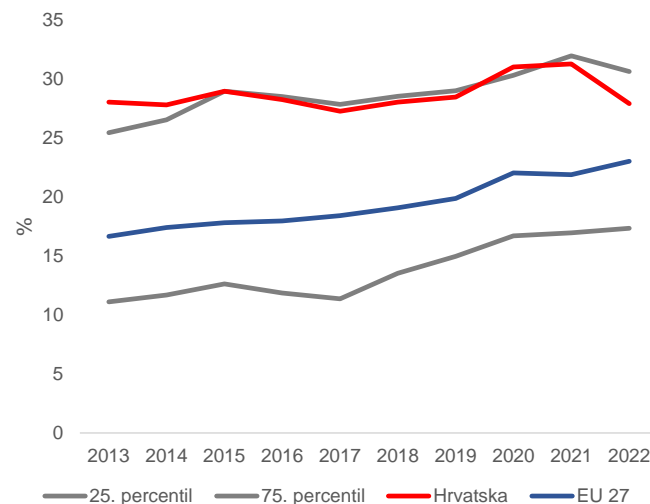

Izvor: Europska komisija (2023).

Potrebna bi ulaganja u Hrvatskoj mogla biti i veća, ...

- ... jer, iako Hrvatska pripada skupini zemalja EU-a s najvišim udjelom energije iz obnovljivih izvora (27,9%) u ukupnoj potrošnji energije, cilj je povećati taj udio do 2030. na 36,4%.
- za to će biti neophodna velika ulaganja u proizvodnju električne energije iz energije vjetra, sunca, biogoriva → smanjenje ovisnosti o energiji vodotoka koja bi mogla biti ugrožena zbog dužih i češćih suša
- dodatno, bit će nužna velika ulaganja u području prometa radi dosizanja cilja od 29% udjela energije iz obnovljivih izvora u prometu do 2030., u odnosu na sadašnjih 2,4% (2022.)
- uz to su, prema procjenama, potrebna ulaganja u zaštitu okoliša i očuvanje bioraznolikosti u iznosu od 2,2% BDP-a godišnje te visoka ulaganja u prilagodbu klimi

Udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj potrošnji energije

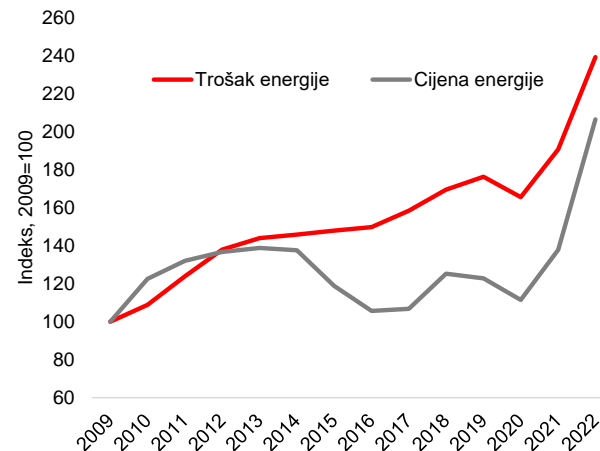

Izvor: Eurostat, Environment and energy.

Brojni su razlozi zbog kojih bi klimatske promjene mogle potaknuti ulaganja poduzeća...

- smanjenje ovisnosti o izvorima energije čije su cijene podložne fluktuacijama
- smanjenje troškova energije
- ispunjavanje zakonskih obveza
- zahtjevi poslovnih klijenata u višim fazama opskrbnog lanca (osobito obveznika primjene Direktive o korporativnom izvješćivanju o održivosti)
- preferencije i zahtjevi krajnjih potrošača
- očekivanja (budućih) zaposlenika
- zahtjevi banaka / ostvarivanje povoljnijih uvjeta financiranja
- briga o vlastitoj klimatskoj otpornosti
- briga o reputaciji

Energetski šok 2022. godine kao recentno upozorenje za energetske nediverzificiranu ekonomiju

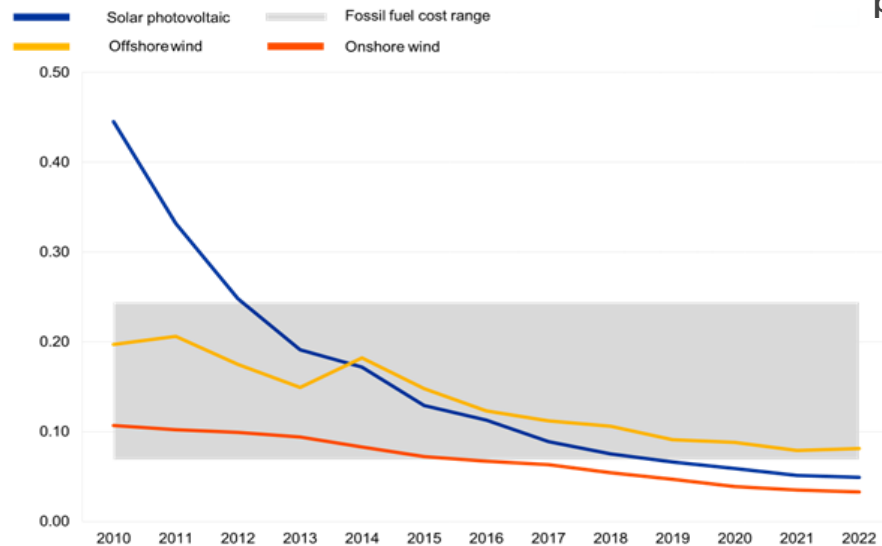

Izvor: FINA

Medijalno poduzeće suočilo se s porastom cijene energenata od oko 70%, no uslijed racionalizacije i sustava potpora trošak energije je porastao za oko 27%!

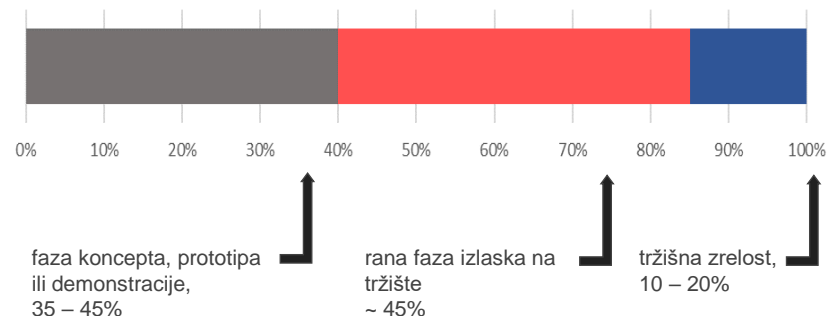
... osobito u uvjetima pada troškova energije iz obnovljivih izvora i sve veće raspoloživosti tehnologija za suzbijanje emisija...

Troškovi energije iz obnovljivih izvora, USD / kWh

Izvor: International Renewable Energy Agency, 2023.

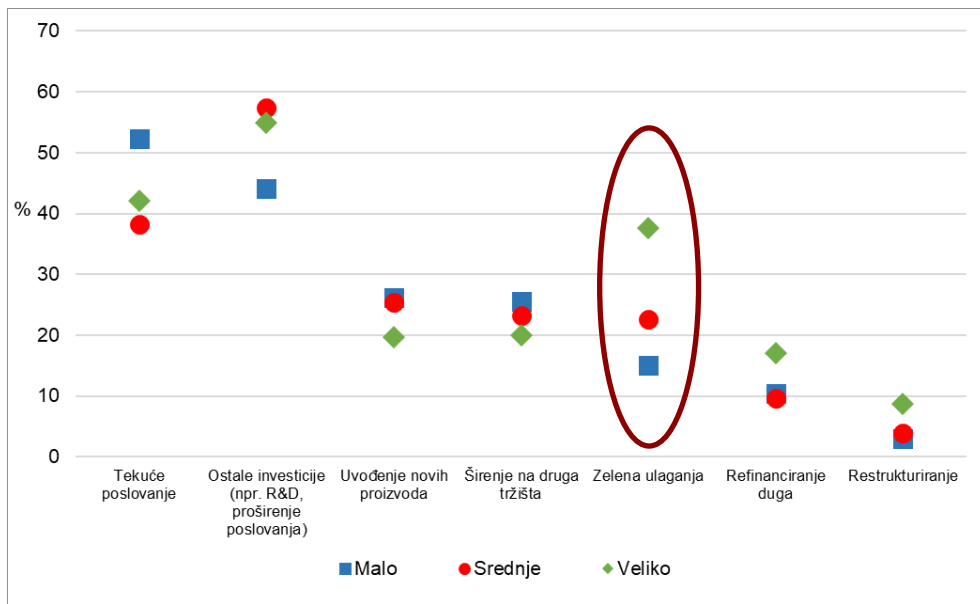
Udio suzbijanja emisija CO₂ zahvaljujući tehnologijama za postizanje ugljične neutralnosti do 2050.

Izvor: McKinsey & Company.

... a također, banke imaju brojne razloge za uključivanje u klimatsku tranziciju...

Potreba poduzetnika za vanjskim financiranjem ulaganja, 2021.

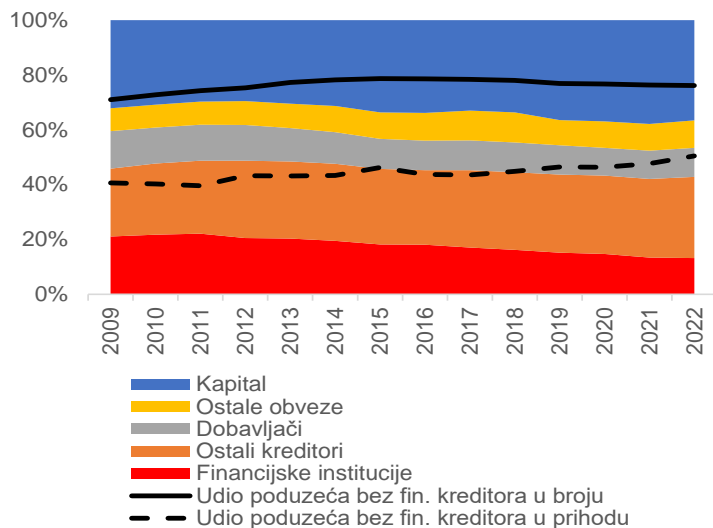
- prepoznavanje prilika koje donosi klimatska tranzicija
- izbjegavanje rizika s kojima bi se mogle susresti kreditiranjem određenih klijenata
 - ukupna izloženost banaka tranzicijskom klimatskom riziku procjenjuje se na oko 25%
 - izloženost fizičkom klimatskom riziku oko 8%
- pritisak dionika
- zakonska odgovornost

Izvor: HNB, 2021.

HRVATSKA NARODNA BANKA • CROATIAN NATIONAL BANK

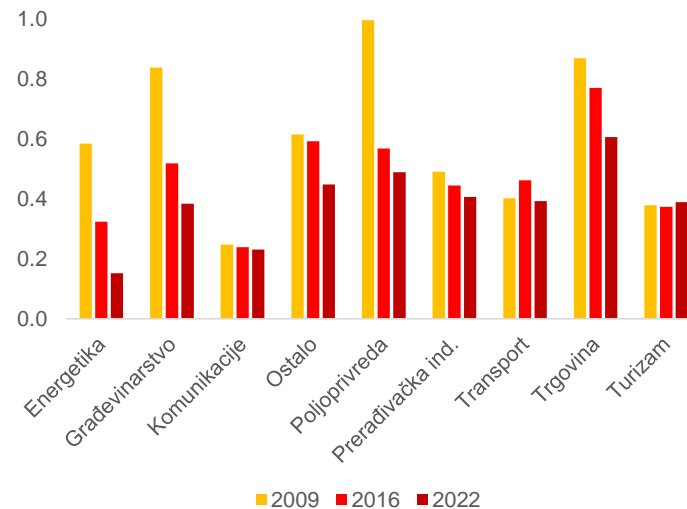
... no, promijenjena struktura financiranja poduzeća može biti izazov za financiranje ulaganja u klimatsku tranziciju u Hrvatskoj

Struktura pasive poduzeća i tržišni udio poduzeća bez bankovnih kredita

Izvor: FINA.

Financiranje fiksne imovine kreditima banaka

Napomena: Prikazani indikator izračunat je kao omjer kredita od banaka i opipljive fiksne imovine
Izvor: FINA.

Preduvjeti za ulaganje u zelenu tranziciju i njezino financiranje

Poduzeća

- iskustvo s energetske šokom pokazalo je važnost smanjenja ovisnosti o energiji iz fosilnih goriva te nužnosti jačanja otpornosti na eksterne šokove
- potreba za vanjskim financiranjem ulaganja u povećanje energetske učinkovitosti, prelazak na energiju iz obnovljivih izvora i uvođenje ekološki održivih proizvoda i usluga

Spremnost bankovnog sektora za financiranje zelene tranzicije

- razvoj odgovarajućeg regulatornog okvira (novi zahtjevi iz Uredbe o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva (CRR3) i Direktive o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima (CRD6) te Direktiva o korporativnom izvješćivanju o održivosti (CSRD)
- supervizorska očekivanja i supervizorska praksa (uključivanje klimatskih i ekoloških rizika u postupak nadzorne provjere i ocjene)
- unapređenje internih procesa, kapaciteta za upravljanje klimatskim i ekološkim rizicima te stvaranje baza podataka

Izazov:

- na strani banaka, prepoznavanje potreba poduzeća za zelenim kreditnim proizvodima i izgradnja odnosa povjerenja
- na strani poduzeća, korištenje prednosti dugotrajnog odnosa s bankama radi financiranja ulaganja u zelenu tranziciju

Hvala na pozornosti!